

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997, WAT BETREFT DE ROL VAN
DE CENTRA VOOR LEERLINGENBEGELEIDING.**

Samenvatting

Dit decreet bevat wijzigingen aan het decreet basisonderwijs met betrekking tot de rol van het CLB inzake advisering bij beslissingen inzake de schoolloopbaan

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De beleidsnota Onderwijs 2019-2024 voorziet in de verdere uitrol van het decreet leerlingenbegeleiding. Na analyse bleek dat een aantal taken van het CLB zoals een aantal verplichte adviezen in het basisonderwijs beter geschrapt worden. Deze taken passen niet meer binnen de logica van het decreet leerlingenbegeleiding waarbij de school de eerste verantwoordelijke is voor de leerlingenbegeleiding en het beleid op leerlingenbegeleiding dat invulling geeft aan elke fase van het zorgcontinuüm, samenwerkingsafspraken maakt met het CLB en de regie in handen heeft. Het gaat hier bijvoorbeeld om taken zoals het verplicht advies bij een vervoegde instap in het lager onderwijs.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Het doel om het CLB te verplichten te adviseren, naast het advies van de klassenraad, bij verlengd verblijf in het kleuteronderwijs, vervoegde instap in het lager onderwijs en verlengd verblijf in het lager onderwijs en van het verplicht overleg van de scholen met het CLB bij zittenblijven is om ouders maximaal geïnformeerd te laten beslissen over het vervolg van de schoolloopbaan van hun kind.

Deze verplichting veronderstelt dat het CLB systematisch zicht heeft op de onderwijsbehoeften van heel wat leerlingen en de ondersteuningsbehoeften bij leraren en ouders terwijl het decreet leerlingenbegeleiding vertrekt vanuit een geïntegreerde en holistische benadering van de leerling waarbij de mate van individualisering van zorg verhoogt naarmate de nood aan begeleiding toeneemt en waarbij elke actor in de leerlingebegeleiding in elke fase van het zorgcontinuüm eigen verantwoordelijkheden heeft.

De school is de eerste actor binnen de leerlingenbegeleiding en neemt de schoolinterne leerlingenbegeleiding op zich. Hiervoor werkt de school een geïntegreerd beleid op leerlingenbegeleiding uit. Dit omvat voor alle begeleidingsdomeinen (de preventieve gezondheidszorg, het psychisch en sociaal

functioneren, het leren en studeren en de onderwijsloopbaan) een invulling en uitwerking in alle fasen van het zorgcontinuüm en is een erkenningsvoorwaarde voor de school.

De brede basiszorg is de fase in het zorgcontinuüm waarbij de school vanuit een visie op leerlingenbegeleiding de ontwikkeling van alle leerlingen stimuleert en problemen tracht te voorkomen door een krachtige leeromgeving aan te bieden, de leerlingen systematisch op te volgen, actief te werken aan het verminderen van risicofactoren en het versterken van beschermende factoren. Verhoogde zorg in het zorgcontinuüm is de fase waarbij de school extra zorg voorziet onder de vorm van remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen, afgestemd op de ondersteuningsnoden van bepaalde leerlingen. Bij uitbreiding van zorg zet de school de maatregelen uit de fase van verhoogde zorg onverkort verder en meldt in overleg met de leerling en de ouders, de leerling aan bij het CLB. Het CLB bepaalt hier zelf welke kernactiviteiten ze inzet (onthaal, vraagverheldering, begeleiding, handelingsgerichte diagnostiek...). Het is van belang dat de school bij de aanmelding en het formuleren van de hulpvraag het zorgcontinuüm respecteert en alle relevante informatie uit de voorgaande fasen van het zorgcontinuüm meedeelt aan het CLB. Zoals vastgelegd in de afspraken die de school en het centrum maakten in het kader van de samenwerking, wordt over deze fase op regelmatige momenten gecommuniceerd. Leerlingen en ouders worden steeds betrokken.

De school is eindverantwoordelijke van het beleid op leerlingenbegeleiding en heeft de regie in handen. Op initiatief van de school worden samenwerkingsafspraken gemaakt met het CLB, dit is eveneens een erkenningsvoorwaarde voor de school.

Daarnaast is er uiteraard nog altijd de mogelijkheid voor leerlingen en ouders om zelf naar het CLB te stappen. Leerlingen en ouders kunnen sowieso met elke vraag terecht bij CLB. Naar aanleiding van het VLOR-advies wordt wel benadrukt dat de mogelijkheid van de ouders om naar het CLB te stappen niet inhoudt dat een genomen beslissing van een school kan worden aangevochten bij het CLB. Het doel van deze mogelijkheid is het creëren van een wederzijds partnerschap en dialoog tussen ouders, leerling, CLB en school.

De taken die geschrapt worden betreffen pedagogische-didactische beslissingen waar de school beter in staat is om de beslissing te nemen. Dit is ook de kerntaak van de school. Het is dan ook aan de klassenraad en de school om ouders en leerlingen te adviseren en te informeren.

In het licht van de (nieuwe) invulling van de rol van de school en het CLB in het kader van leerlingenbegeleiding is het dus niet logisch dat het CLB in sommige gevallen verplicht advies moet verlenen of verplicht moet overleggen over leerlingen die nooit aangemeld zijn in de uitbreiding van zorg of waarvoor nooit consultatieve leerlingenbegeleiding werd ingezet bij verhoogde zorg. De rol van het CLB bij individuele leerlingenbegeleiding komt namelijk vooral tot uiting bij uitbreiding van de zorg en bij een zorgvraag gesteld door ouders, leerlingen en school.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Dit decreet wijzigt het decreet basisonderwijs. Dit decreet heeft als doelstelling bepaalde taken van het CLB te schrappen. Een aantal verplichtingen zoals het verplicht verlenen van advies of het verplicht overleg in bepaalde situaties waar het CLB geen begeleidingstraject heeft opgezet, zijn niet meer in lijn met de huidige rol van het CLB en de scholen inzake leerlingenbegeleiding. De verplichting tot advies in bepaalde situaties veronderstelt dat het CLB systematisch zicht heeft op de onderwijsbehoeften van heel wat leerlingen om finaal de ouders uitgebreid te kunnen adviseren. Het decreet leerlingenbegeleiding vertrekt echter vanuit een geïntegreerde en holistische benadering van de leerling waarbij de mate van individualisering van zorg verhoogt naarmate de nood aan begeleiding toeneemt en waarbij elke actor in de leerlingebegeleiding in elke fase van het zorgcontinuüm eigen verantwoordelijkheden heeft. Bij individuele leerlingenbegeleiding komt het CLB vooral in beeld in de fase uitbreiding van zorg, en dit op aanmelding en overleg met de school, of via de vraaggestuurde werking vertrekkende vanuit de leerling en ouders (en de school). Bij dit laatste zal het CLB opnieuw in overleg gaan met de school om te bekijken welke maatregelen genomen werden in eerdere fasen van zorgcontinuüm.

De school is de eerste actor binnen de leerlingenbegeleiding en neemt de schoolinterne leerlingenbegeleiding op zich. Het is dan ook aan de klassenraad en de school om ouders en leerlingen te adviseren en te informeren. Het CLB kan altijd facultatief een advies geven, bijvoorbeeld bij leerlingen die zij al begeleidt of begeleid heeft.

De volgende taken worden geschrapt:

- verplicht overleg van de school met het CLB bij zittenblijven
- verplicht advies van het CLB bij verlengd verblijf in het kleuteronderwijs
- verplicht advies van het CLB bij vervroegde instap in het lager onderwijs
- verplicht advies bij verlengd verblijf in het lager onderwijs voor 14-jarigen.

Impactanalyse

Bijgaand ontwerp van decreet bevat maatregelen die een impact hebben op leerlingen en ouders op het recht op en toegang tot het onderwijs in Vlaanderen (art. 24 Grondwet).

Gelet op het feit dat het hier gaat om (beperkte) wijzigingen en aanvullingen van bestaande onderwijsregelgeving heeft het Departement Cultuur, Jeugd en Media bevestigd dat er geen JoKER dient opgesteld te worden, maar dat een beknopte toelichting over de mogelijke impact op kinderen en jongeren in deze impactanalyse volstaat.

Het CLB hoeft geen adviezen meer te geven bij een verlengd verblijf in het kleuteronderwijs, een vervroegde instap in het lager onderwijs en een verlengd verblijf in het lager onderwijs. Ook hoeft het CLB niet meer te overleggen bij zittenblijven. Aangezien het CLB vraaggestuurd werkt in de fase uitbreiding van zorg nadat de school eerst aan zet was met de brede basiszorg en verhoogde zorg, is het CLB in veel gevallen niet betrokken bij de leerlingenbegeleiding van de school voor de leerling. Dit hoeft ook niet, leerlingen worden enkel aangemeld bij het CLB als de school zelf niet meer verder kan.

Anderzijds kan het CLB wel iets betekenen voor zover de school dit noodzakelijk acht, maar dan dient het CLB wel vroegtijdig betrokken te worden. In die gevallen waar er in de loop van het schooljaar geen betrokkenheid was van het CLB zal het advies van het CLB vaak weinig extra informatie kunnen bieden aan de ouders. De taken die geschrappt worden, betreffen pedagogische-didactische beslissingen waar de school beter in staat is om de beslissing te nemen. Het is dan ook aan de klassenraad en de school om ouders en leerlingen te adviseren en te informeren. Deze algemene verplichting om te adviseren past ook niet bij het vraaggestuurd werken op een continuüm van zorg.

Naar aanleiding van het advies van de Raad van State wordt hier benadrukt dat deze wijzigingen voor kinderen en jongeren als voordeel hebben dat de CLB's zich meer op hun kerntaken zullen kunnen focussen en dan met name het begeleiden van leerlingen die hier nood aan hebben. Bovendien hadden adviezen van de CLB's (bijna) geen meerwaarde voor de kinderen en jongeren. De adviezen waren niet bindend en bovendien hadden de CLB's vaak weinig kennis over het concrete dossier omdat ze de leerling niet begeleiden.

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie:

- via wijzigingen in diverse omzendbrieven;
- communicatiekanalen die doelgroepgericht info verspreiden (bv. nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving).

Dit decreet treedt in werking de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad. Naar aanleiding van het advies van de Raad van State wordt de keuze voor de datum van inwerkingtreding op de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad verduidelijkt. De keuze om het decreet in werking te laten treden op de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad is om zo snel als mogelijk de verplichting tot het geven van adviezen en tot overleg te schrappen. De meeste adviezen en beslissingen over zittenblijven, verlengd verblijf in het kleuteronderwijs, vervroegde instap in het lager onderwijs en verlengd verblijf in het lager onderwijs voor 14-jarigen worden gegeven aan het einde van het schooljaar, maar het is mogelijk dat een school hierover al eerder stappen onderneemt. Om te vermijden dat scholen langer wachten dan nodig om die stappen te zetten en om te vermijden dat scholen hun beslissingen uitstellen, wordt de datum van inwerkingtreding aldus bepaald op de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

C. Totstandkomingsprocedure

A. VLOR-advies

De VLOR heeft advies uitgebracht op 28 september 2022.

De VLOR is het over het algemeen eens over het voorontwerp van decreet dat aan hen is voorgelegd. De VLOR heeft drie opmerkingen bij het voorontwerp van decreet.

De VLOR vraagt ten eerste om in het decreet basisonderwijs expliciet verwoord te zien dat het CLB ook betrokken kan worden op vraag van de school in elke fase van het zorgcontinuüm. Dat is een aanvulling op het huidige artikel 47quater,

waarin reeds verwezen wordt naar de rol van CLB in fase 1 (verhoogde zorg) en fase 2 (bij uitbreiding van de zorg).

Op dit punt wordt niet ingegaan. De rol van het CLB in elke fase van het zorgcontinuüm is opgenomen in artikel 5 van het decreet over de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. Dit decreet is ook van toepassing op de scholen. Bij de opmaak van de regelgeving is ervoor gekozen om regelgeving maar één keer uit te schrijven en niet dubbel op te nemen. Het decreet leerlingenbegeleiding schetst vooral het kader met betrekking tot leerlingenbegeleiding en de opdrachten CLB in de leerlingenbegeleiding.

Ten tweede vraagt de VLOR de formulering in de memorie van toelichting aan te passen rond de mogelijkheid die ouders en leerlingen hebben om zelf naar het CLB te stappen. Die formulering wekt de indruk dat wanneer ouders of leerlingen niet akkoord zouden zijn met een bepaalde beslissing van de school dat ze naar het CLB zouden kunnen stappen om die beslissing te betwisten. Een andere formulering is volgens de VLOR wenselijk met aandacht voor wederzijds partnerschap en dialoog.

Op vraag van de VLOR is de formulering in de memorie van toelichting aangepast.

De VLOR vraagt ten derde om in de communicatie over de wijzigingen aan het decreet basisonderwijs een onderscheid te maken tussen enerzijds de keuze om nu af te stappen van de verplichte adviezen en verplicht overleg met het CLB en anderzijds de inhoudelijke meerwaarde om het CLB bij de onderwijsloopbaan van leerlingen te betrekken.

Aangezien deze vraag enkel over de communicatie van de wijzigingen van bijhorend ontwerp van decreet gaat, leidt deze vraag niet tot aanpassingen in het ontwerp van decreet of in de bijhorende memorie van toelichting. Er zal wel met de opmerking rekening worden gehouden in de communicatie.

B. Advies van de Raad van State

De Raad Van State heeft een advies nr. 72.315/1 uitgebracht op 7 november 2022.

De Raad van State stelt dat een JoKER noodzakelijk is, aangezien het om maatregelen gaat die een impact hebben op kinderen en jongeren jonger dan 25 jaar.

De vraag of een JoKER nodig is, werd echter al gesteld aan het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media heeft toen bevestigd dat er geen JoKER dient opgesteld te worden en dat er ook geen advies zal worden gegeven vanuit het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Bijgevolg wordt er niet ingegaan op de opmerking van de Raad van State voor het aanvragen van een JoKER-advies. De beknopte toelichting over de mogelijke impact op kinderen en jongeren in de impactanalyse van de memorie van toelichting wordt wel wat verder uitgebreid.

Verder stelt de Raad van State dat er moet worden gemotiveerd waarom het decreet in werking treedt de dag na bekendmaking ervan in het Belgisch

Staatsblad. Deze motivatie wordt opgenomen in de algemene toelichting, rubriek implementatie van de memorie van toelichting.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1.

Behoeft geen toelichting.

Artikel 2

De verplichting van de school om met het CLB te overleggen bij een beslissing van de school om het leerproces te onderbreken, valt weg. De school moet wel de beslissing schriftelijk motiveren en mondeling toelichten naar de ouders toe. De school geeft ook de bijzondere aandachtspunten mee.

Artikel 3

Punt 1 schrapt het verplicht advies van het CLB bij een verlengd verblijf in het gewoon kleuteronderwijs. Enkel de klassenraad moet nog een advies geven, indien het kind het vorig jaar was ingeschreven in het erkend kleuteronderwijs.

Punt 2 bepaalt dat als het kind het vorig jaar niet ingeschreven was in een erkende school voor gewoon kleuteronderwijs, er geen advies van het CLB nodig is.

Punt 3 schrapt het verplicht advies van het CLB bij een verlengd verblijf in het buitengewoon kleuteronderwijs. Enkel de klassenraad moet nog een advies geven, indien het kind het vorig jaar was ingeschreven in het erkend kleuteronderwijs.

Punt 4 bepaalt dat als het kind het vorig jaar niet ingeschreven was in een erkende school voor buitengewoon kleuteronderwijs, er geen advies van het CLB nodig is.

Artikel 4

Punt 1 voert een technische correctie uit.

Punt 2 schrapt het verplicht advies van het CLB. Enkel het advies van de klassenraad kleuteronderwijs of de beslissing van de klassenraad lager onderwijs moet worden toegelicht bij de toelating tot het gewoon lager onderwijs voor kinderen die nog geen zes jaar zijn.

Punt 3 schrapt het verplicht advies van het CLB bij de vervroegde instap in het buitengewoon lager onderwijs. Enkel een advies van de klassenraad is nog noodzakelijk voor de toelating tot het buitengewoon lager onderwijs voor kinderen die nog geen zes jaar zijn.

Artikel 5

Punt 1 schrapt het verplicht advies van het CLB voor de toelating tot het gewoon lager onderwijs voor een leerling die veertien jaar wordt vóór 1 januari van het lopende schooljaar. Er is enkel nog een advies van de klassenraad nodig.

Punt 2 schrapt het verplicht advies van het CLB voor de toelating tot het buitengewoon lager onderwijs voor een leerling die veertien jaar wordt vóór 1 januari van het lopende schooljaar. Er is enkel nog een advies van de klassenraad nodig.

Artikel 6

Dit artikel bepaalt de inwerkingtreding van het decreet. Het decreet zal in werking treden de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

Op die manier kan zo snel als mogelijk de verplichting tot het geven van adviezen en tot overleg geschrapt worden. De meeste adviezen en beslissingen over zittenblijven, verlengd verblijf in het kleuteronderwijs, vervroegde instap in het lager onderwijs en verlengd verblijf in het lager onderwijs voor 14-jarigen worden gegeven aan het einde van het schooljaar, maar het is mogelijk dat een school hierover al eerder stappen onderneemt. Om te vermijden dat scholen langer wachten dan nodig om die stappen te zetten en om te vermijden dat scholen hun beslissingen uitstellen, wordt de datum van inwerkingtreding aldus bepaald op de dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS